

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. V. Objectiones contendentes peccatum non esse injuriam strictè
dictam contra Deum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

TOM. II.

& Psalmo 50. dicit Deo Propheta, *tibi soli peccavi*, ut significet, licet duobus peccatis gravissimis iniustitiae, adulterio scilicet, & homicidio homines offendisset, tanta tamen erat injuria in his contra Deum, ut *soli Deo* injuriam intulisse videretur, ut ex Theodoro notat Suarez lib. 7. de Gratiâ, cap. 14. num. 50. Imo toties peccatum in Scripturâ vocatur injuria, iniquitas, & offensâ Dei, ut nonnulli apud Suarium putent esse de Fide peccatum esse injuriam propriam contra Deum, nec posse ullo sensu metaphorico loca illa Scripturæ explicari, licet ipse pro suâ modestiâ id affirmare nolit. Ita tamen ratio injuriæ & offensæ in Deum apparet in peccato, ut Halensis quartâ parte, quæst. 54. in 2. art. 2. §. 6. dicat ipsam rationem informatam legibus æternis dictare poenitentem debere punire in se offensam, sive injuriam Dei.

Non pauci existimant siâ certum esse in peccato contineri rationem injuriæ strictæ contra Deum.

IV.

Deus in sacris Literis frequenter appellatur Dominus.

Tertiò: Nihil frequentius in Scripturâ, quam Deum vocari Dominum, homines servos, Isaïæ 45. *Ego Dominus, & non est alius, Ego Dominus, & non est alter, ego Dominus faciens omnia hæc.* & Apocalyp. 19. dicitur: *Rex Regum, & Dominus dominantium.* unde fit, ut homo teneatur Deo tanquam Domino parere, utpote cujus actiones omnes sub vero illius dominio existant. Quod ut clarè significaret Deus, cum jam esset laturus legem, non solum sæpè priùs repetit verba illa: *Ego Dominus Deus tuus*, sed post singula ferè præcepta repetit: *Ego Dominus*, ut constat ex Levitici 18. & ut omittam infinita alia, dicit Christus Lucæ 17. *Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, servi inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus.* Quare putant aliqui Deum semper præcipere ut dominum proprietatis, quia quandocumque aliquid præcipit, id facit ad gloriam suam, quam exigit ab hominibus, ergo præcipit ut dominum proprietatis, qui obsequia debita à servis suis exigit. Ignorantia verò potest excusare à formali iniustitiâ, sicut à quavis aliâ ratione malitiæ in actu repertâ.

Dum legem ferret Deus, per singula ferè præcepta se vocavit Dominum.

V.

Quadam peccata sunt directè contra Deum, & consequenter singula vitia injuria.

Quartò: Clariùs hoc constat in peccatis iis, quæ sunt directè contra honorem Dei, Deus enim non minus est Dominus honoris sui, & famæ, quam homo, si ergo homini infertur injuria stricta, dum quis ipsum infamat, aut contumeliâ afficit, quidni erit etiam injuria, si quis idem præstet Deo, ut si quis detrahat bonitati, aut alteri ejus attributo, dicendo Deum esse crudelem, injustum, mendacem, non habere providentiâ & curam Universi. Item per idololatriam, quæ proinde est respectu Dei, ac si quis in creatis vellet honorem regium alteri conferre, quod sicut hic esset injuria gravissima, & crimen læsæ majestatis, ita Idololatria est gravissima injuria contra Deum summum Regem, eoque gravior, quò majestas major, & eo honore dignior.

Cur per idololatriam gravissima Deo inferatur injuria.

SECTIO QUINTA.

Objectiones contendentes peccatum non esse injuriam strictè dictam contra Deum.

I.

Dicit: Non potest homo reddere æquale pro peccato suo.

Objicies primò: Justitia ex conceptu suo ordinatur ad æqualitatem inter personam lædentem & læsam constituendam, homo verò pro peccato admisso reddere Deo æquale non potest, cum peccatum mortale vel sit malitiæ sum-

plicitè infinitæ, ut multi autumant, vel saltem superioris ordinis ad omnem satisfactionem puræ creaturæ, ut postea videbimus, ergo non tenetur quis Deo pro illo satisfacere, cum nemo teneatur ad impossibile, ergo nec peccatum est injuria stricta, ex hac enim oritur obligatio satisfaciendi.

Sed contra primò: Pro peccato siquidem veniali potest homo satisfacere, ergo non est cur hoc excludatur à ratione injuriæ, & in illud admittente non oritur stricta obligatio pro eo satisfaciendi. Contra secundò: Justitia, ut dictum est in objectione, ordinatur ad servandum æqualitatem; ergo inclinatur ut quis non peccet mortaliter, per hoc enim constituitur inæqualitas inter hominem & Deum; ergo committitur iniustitia, sicque peccatum hoc est injuria stricta, & actus iniustitiæ contra Deum. Contra tertio: In quibusdam namque casibus clarum videtur nonnullis actionibus strictam in peccato oriri obligationem justitiæ ad satisfaciendum Deo ut si quis notabiliter Dei existimationem læserit, dicendo scilicet eum esse injustum, crudelem, mendacem, &c. absque dubio enim damnum hoc reparare, honorèmq; ablatum restituere tenetur.

Respondetur itaque, licet qui peccatum mortale commisit, nequeat ita ad æqualitatem pro eo satisfacere, ut illius remissionem obtineat; hoc enim vires puræ creaturæ excedit, aliquam tamen satisfactionem exhibere potest, & tenetur, dolendo scilicet de peccato commisso, veniamque petendo, &c. quod nisi præstet tempore quo hoc exigitur, novam offensam incurrit, ut in fine hujus Sectionis ostenditur. Quemadmodum si quis, postquam grave æs alienum contraxerat, bonis sit spoliatus, si eo inopia sit redactus ut nihil planè solvere possit ad nihil tenetur, si verò ex parte sit solvendo, reddere debet quod potest. Eodem modo res se habet in præsentia; quamvis enim ex toto satisfacere peccator nequeat, & perfectam constituere æqualitatem, facere tamen in hoc genere tenetur quod potest, si verò statim post admissum peccatum reddatur impotens ad ullam omnino satisfactionem exhibendam, ut si incidat in amentiam, ad nullam tenebitur magis quam is in altero casu, qui bonis omnibus esset exutus.

Objicies secundò: Confundi in hac sententiâ virtutes & vitia. Confirmatur, nam si peccatum sit iniustitia, deberet hæc circumstantia in confessione aperiri, cum variet speciem peccati. Ad argumentum nego ullam esse hic confusione, sed idem actus secundum varios respectus constituit diversas virtutes & vitia: unde actus dans cultum debitum Deo, in quantum dat cultum est actus religionis, in quantum cultus est debitus ei hic & nunc, ut domino, est justitia. Ad confirmationem, dico generales circumstantias non esse necessariò in confessione aperendas, quæ etiam de causa non aperitur circumstantia inobedientiæ contra Deum, quia in quovis peccato intelligitur; si tamen in particulari aliqua materiâ justitiæ Deum quis offendisset, ipsum infamando, aut blasphemando, deberet circumstantiam illam fateri.

Objicit tertio: Qui ergo equum alteri injustè abstulit, injustus erit, non solum contra dominum equi, sed contra Deum, sicque deficiente domino equi, teneretur eum restituere Deo. Concessâ priori consequentiâ, negatur secunda;

Idem actus secundum diversos respectus constituit virtutes & vitia.

Generales peccatorum circumstantia non sunt necessariò in confessione aperienda.

Qui ergo equum alteri injustè abstulit, tenetur restituere Deo.

Dicit: Ergo qui equum alteri abstulit injustè, tenetur restituere Deo.

deficiente Domino, illum restituere Deo.

Resp. Deum non eo modo restitutionem sibi scripsit, quod si hominibus.

VI.

Dices: Jus Dei laedi ab hominibus non potest, ergo nec committi contra eum injuria.

Resp. Non effectum tantum, sed etiam effectum laedi posse jus Dei à creaturis.

VII.

Dices, scienti & volenti, imo & non impediens fieri non potest injuria, ergo nec Deo.

Resp. Scienti & permittenti fieri posse injuriam.

VIII.

Contra quædam voluntatem nascitur in peccante obligatio iustitia.

IX.

Voluntas unde oritur obligatio iustitia non est ea quæ vult quis vivere in illam p. s. f. c.

secunda; primò quia dominium est potestas utendi re aliqua, quicumque autem habet equum illum tam est in potestate morali Dei quam ante, nec potest quis auferre equum Deo. Deinde quia ostendit Deus se non eo modo velle satisfactionem sibi fieri, quo hominibus, quibus bona ablata restitui debent, Deus autem solum petit satisfieri sibi per dolorem & petitionem veniæ, & propositum emendationis in posterum. Semper peccata infamiæ excipio in quibus est peculiaris ratio iniustitiæ.

Objicies quartò: In tantum peccat quis contra iustitiam, in quantum jus alicujus vel dominium per actionem illam læditur, jus autem & dominium Dei lædi à creaturis non potest; ergo non magis dari potest virtus ad hoc jus illæsum servandum quam castitas in Angelo. Respondetur non affectu solum conditionato lædi posse jus Dei à creaturâ rationali, sicut affectus conditionatus reprimendi motus intemperantiæ esse potest in Angelo, sed etiam effectû, ut quando utitur rebus Dei, Deo invito, sicque constituit quandam inæqualitatem, hoc verò materialiter saltem fit in omni peccato, in multis autem formaliter, præsertim in iis, quibus læditur Deus in bonis extrinsecis, ut famâ, &c. in quibus non minus tenetur quis ad restitutionem, quam si infamaret hominem, imo multo magis.

Objicitur quintò: Scienti & volenti non fit injuria, utpote quam nullus patitur nisi invito; ergo nec scienti & non impediens cum possit: hoc enim interpretativè & moraliter est consentire in actionem illam, Deo autem nolente efficaciter nihil fit, quippe qui in potestate sua perfectius habet voluntatem nostram quam nos ipsi. Respondetur: Licet scienti & directè volenti injuria fieri non possit, sic tamen permittenti, præsertim cum iustâ de causâ id fit; hoc enim non est moraliter consentire, cum voluntate quippe permittendi stare potest jus ut actio illa non fiat: sicut cum quis videns furem auferentem rem suam non prohibet, patitur injuriam, & datur ei juxta leges actio in furem, eumque de injuriâ postulare poterit; sicut etiam dum quis patienter fert alterum, qui eum convitiis lacerat, & infamat, quem tamen corripere & impedire posset, non propterea liberatur is à peccato injustitiæ, nec ab obligatione satisfaciendi, & famam restituendi, sicut similiter injuriam maximam intulere Martyribus tyranni, esto illi libenti animo passi sint se torqueri & occidi.

Quæres, cui voluntati domini contraveniatur, cum inducitur obligatio iustitiæ. Hæc quæstio est alterius loci, nec ad præsentis difficultatis resolutionem necessaria; nobis enim sufficit esse in Deo hujusmodi voluntatem præcipiendi, tum ut dominus est jurisdictionis, tum proprietatis; de utraque enim voluntate par est difficultas, quæ verò sit, nostrâ in præsentem parum interest: aliquid nihilominus strictim adjungemus.

In primis ergo non est voluntas physice habendi vel retinendi rem illam; iudex enim videns furem aliquid auferentem, & non impedit cum possit, ut habeat occasionem eum puniendi, non habet voluntatem physice rem retinendi, cum sit contentus physice illâ carere, præsertim si eam auferendo fur consumat. Dominus item quando exigit operam servi, non potest absolute velle ut servus id præstet, quod imperatur; nullus enim prudens potest hoc modo aliquid contingens velle cum sit incertum utrum servus id præstare

velit nec ne; sicut nec effodiens terram animo inveniendi thesaurum, potest absolute velle invenire thesaurum. Quod multò clariùs videtur in Deo, qui sciens homines non facturos quod imperatur, adhuc eos ad diversa obligat. Idem in simili est de dominio jurisdictionis, ubi voluntas, quæ obligat subditum non est voluntas rei præceptæ, potest enim subinde prælatus ex malo erga subditum affectu præcipere aliquid, & tamen maxime cupere, ut id non faciat. Nec etiam voluntas præcepti, vel exigentiæ obsequii à servo est solum voluntas inefficax illius rei, seu conditionatus, hoc enim præcipere, videtur plane inane quiddam, quasi diceret dominus servo, fac hoc vel illud si velis, manifestum est autem aliam obligationem quam hanc oriri ex præcepto, ex vi enim hujus liber omnino videtur tam subditus, quam servus ab omni obligatione, cum relinquatur ipsis integrum, stante etiam mandato, facere illud & non facere.

Dico itaque voluntatem, contra quam peccat fur auferens rem spectante domino, esse voluntatem, qua vult dominus retinere adhuc jus ad rem illam, & omnes illius usus, qua voluntate stante (stat autem donec innotescat contrarium, tandiu enim præsumitur non cedere jure suo) facit ei alter injuriam, dum utitur re illâ ipso invito, dicitur enim recta ratio non esse utendum re alienâ, nisi de illius licentiâ, seu illo permittente, non physice, sed moraliter, id est volente quantum est de se ut alter utens re illâ non censetur fecisse contra regulam rectæ rationis, & moralem titulum domini, quæ voluntas non solum stat cum voluntate physice non impediendi etiam cum commodè posset, sed & cum desiderio & gaudio de furto, ut constat in exemplo spectantis furem, imo aliquando & cum physica traditione rei suæ, ut patet in solvente usuras, cui in hoc fit injuria, & usurarius tenetur ad restitutionem.

Alia verò voluntas, qua superior obedientiam à subdito, dominus operam à servo exigit, non est voluntas absoluta rei, ut dictum est, sic enim Deo aliquid ab homine exigente non posset homo non reddere, quod quotidianâ experientiâ constat esse falsum. Est ergo voluntas movendi moraliter alium ex titulo domini proprietatis, vel jurisdictionis ad reddendum id quod petitur, simul volendo retinere jus ad illud obsequium, quâ voluntate stante committitur actus inobedientiæ, vel injustitiæ, si negetur obsequium, sive physice velit rem sive non. Motio autem illa moralis consistit vel in verbis, vel signo aliquo, quod ubi subdito, aut servo innotescit, norunt se citra inobedientiam & injustitiam refragari non posse; & licet physice adhuc possint opus illud non facere, cum habeant dominium libertatis physice supra suos actus, moraliter tamen non possunt, sicque non habent libertatem moralem suarum operationum, id est, talem, ut citra injuriam alterius possint de us ut lubet disponere.

Deus ergo, quamvis physice permittat peccata, cum ut auctor naturæ gubernare hominem debeat juxta suam naturam, & consequenter invidiam servare illius libertatem, cum tamen retineat jus proprietatis ad obsequia hominum, & ea exigit movendo eorum voluntates ut reddant, peccant non reddendo, sicut injuria illata est Martyribus, licet physice permiserint se torqueri, mutilari & occidi. Tandem concludo hanc objectionem eodem modo procedere de obedientiâ,

Idem ostenditur in voluntate qua dominus aliquis exigit operam à servo.

Eadem ratio quoad hoc est de dominio jurisdictionis.

X. Declaratur contra quam voluntatem peccat fur auferens rem spectante domino.

Hæc voluntas optinet cum voluntate physice non impediendi futuram.

XI. Ostenditur quamam sit voluntas qua superior obedientiam à subdito, dominus operam vel obsequium à servo exigit.

XII. Declaratur ulterius quomodo Deo, licet permittat peccata, retineat nihilominus jus ad hominum obsequia.

TOM. II. ac de iniustitiâ unius hominis erga alterum, præcipue ex præceptis negativis, in quibus possunt sæpe phylicè impedire: ac proinde solvi debet ab omnibus.

XIII. Objicitur ultimò: Si peccatum sit injuria stricta contra Deum, ergo tenetur creatura rationalis statim post peccatum admissum Deo pro illatâ injuriâ satisfacere, cui tamen communis hodie Theologorum sententia adversatur. Respondedo cum Suarez Disp. 15. de Pœnitentiâ, Sect. 5. num. 5. Tannero, Disp. 6. quæst. 6. dub. 3. num. 47. & aliis, in humanis quidem per se loquendo requiri, ut statim post injuriam commissam fiat compensatio, quia alioqui cedit dilatio in damnum aliquod personæ læsæ, cui per se loquendo nocumentum aliquod provenit ex eo quod vel res ablata non statim restituitur, vel satisfactio non fiat, quia alioqui contemnetur ab aliis, & vilipenditur: respectu Dei autem per se loquendo hoc non evenit; quod si in casu aliquo particulari contingeret, ut si quis de ipso falsam doctrinam sparsisset, & esset periculum ne latius serperet, statim deberet revocare, & errorem illum ex eorum mentibus, quibus ipsum in se verat, tollere.

Assignatur hæc in re dispersitas inter injuriam factam homini & Deo.

Esse in humanis statim fieri debeat satisfactio parisi læsa, Deus tamen hoc à nobis non exigit.

Neque hinc inferas, ergo omne peccatum non est injuria propriè dicta contra Deum, nec vera iniustitia, cum non inferat damnum peccator Deo per actum onem peccaminosam: ad injuriam enim propriè dictam sufficit esse aliquid mandatum Dei tanquam domini proprietatis, cui contravenire Deo invito est actus iniustitiæ, at non tenebitur propterea peccator præcisè satisfacere, & consequenter nec censetur peccare contra justitiam, si hoc non præstet, nisi aliunde probetur esse aliquid mandatum Dei ut Domini proprietatis, per quod exigat satisfactionem; si verò sit hujusmodi mandatum, ut multi dicunt esse, tunc tenetur quidem satisfacere, sed pro eo solum tempore, pro quo obligat mandatum, quod cum affirmativum sit, non negativum, non obligat per se loquendo semper & pro semper: pro quo autem tempore obliget differunt auctores, & latè tractari solet in materiâ de Pœnitentiâ. Perinde autem ferè est quoad hoc, si teneatur quis pœnitentiâ agere ex solâ charitate, vel erga Deum, vel propria. Sed fusius hæc discutere non est hujus loci, sed ad tractatum de Pœnitentiâ, ubi plenius hæc de re agetur.

XIV. *Ad hoc ut peccatum sit iniustitia contra Deum, non est opus ut per illud damnum aliquod Deo inferatur.*
Pro eo solum tempore tenetur qui satisfacere, pro quo obligat præceptum.

DISPUTATIO QUADRAGESIMA QUARTA.

De satisfactione Christi.

DVO hic imprimis sunt discutienda: Primum, utrum operationes Christi habuerint valorem sufficientem, ut pro peccatis hominum ad æqualitatem satisfacerent: Secundum, utrum in Christi satisfactione servata fuerint conditiones omnes ad rigorosam justitiam requisita, & consequenter utrum Christus satisfecerit de rigore justitiæ: in quibus utrisque gravis est inter Thomistas & Scotistas controversia, negantibus his, illis affirmantibus. Vtramque difficultatem discutiemus Sectionibus sequentibus.

SECTIO PRIMA.

Fueritne Christi satisfactio condigna & æqualis, pro peccatis generis humani.

I. *Triplici de causâ voluit aliqui opera Christi non esse sufficientia ad satisfaciendum pro peccato mortali.*

PRIMUS dicendi modus est, Christi satisfactionem ad hoc non esse sufficientem, sed peccatum mortale esse altioris ordinis, ad satisfactionem etiam Christi, idque triplici ex capite, nempe ratione Damni, Malitiæ & Pœnalitatis: ratione Damni, peccatum siquidem, inquit hæc via procedendi, esse ex se & suo conceptu formali destructivum Dei, est namque

contristativum ipsius, & consequenter aptum ad eum propria felicitate orbandum: cum ergo felicitas essentialis Dei sit ejus esse, id quod est aptum privare Deum felicitate, est aptum privare illum esse; Christi verò satisfactio non est apta ad dandum Deo esse, ergo majus est peccatum in ratione damni, quam Christi satisfactio in ratione compensationis.

Secundò: Peccatum mortale in ratione malitiæ superare Christi satisfactionem in ratione bonitatis, inde constare videtur, peccatum etenim satisfactio autem Christi non est immediatè à Dei perfectione & excellentiâ, sed à naturâ humanâ, hæc enim sola est capax satisfactionis ac meriti. Tertiò demum mortale peccatum in ratione pœnalitatis

II. *Afferunt nonnulli Christi satisfactionem non esse sufficientem ad satisfaciendum pro peccato mortali in ratione bonitatis esse se imparum peccato mortali in ratione malitiæ.*